

zaaknummer 2011T470

Datum beslissing: 21 april 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. N.A. Viellevoeye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) [naam],
overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Minderbroeders Franciscanen
te Utrecht.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 28 september 2011. Op 18 november 2011 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], minister-provinciaal van de Minderbroeders Franciscanen in Nederland.

Op 29 maart 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klagster is verschenen, vergezeld van [naam]. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. N.A. Viellevoeye-Geers. Namens de Congregatie is verschenen [naam], voornoemd.

2. De klacht

2.1. Aangeklaagde was vanuit [land] naar de [naam]school te [plaats] gekomen. Ook kwam hij assisteren in de Parochie. Klagster heeft op enig moment aangeklaagde verteld dat zij door haar broer verkracht was. Aangeklaagde zegde toe met haar broer te gaan praten. Vervolgens is het misbruik door haar broer gestopt. Toen klagster op verzoek van haar vader bijles Engels van aangeklaagde kreeg, heeft aangeklaagde het seksuele misbruik voortgezet. Klagster moest twee à drie keer per week gedurende een uur à anderhalf uur bijles volgen. Deze bijles vond plaats op de spreekkamer van aangeklaagde op de [naam]singel in [plaats]. Zij moest bij aangeklaagde op schoot gaan zitten en met haar handen onder zijn pij gaan. Klagster herinnert zich daarbij zijn ruwe onderbroek. Zij moest dan zijn penis aanraken en/of strelen en ondertussen streelde en tongzoende aangeklaagde haar. Ook heeft aangeklaagde de

vagina van klaagster gestreeld. Deze handelingen waren gericht op de (seksuele) bevrediging van aangeklaagde. De (zogenaamde) bijles vond plaats na afloop van het reguliere onderwijs. Er lagen altijd Engelse boeken open op tafel voor het geval er iemand binnen zou komen. Klaagster heeft nooit echt bijles Engels gehad. Klaagster fietste om circa 17.45 uur naar huis en had dan een rood hoofd van de gebeurtenissen. Omdat zij naar de andere kant van de stad moest fietsen, is dit bij haar thuis nooit opgevallen. Deze gebeurtenissen zijn begonnen toen klaagster circa dertien jaar oud was en hebben voortgeduurd tot zij circa 19.5 jaar oud was. Al die jaren heeft zij aangeklaagde 'pater' moeten blijven noemen. Toen op een gegeven moment de vader van klaagster ziek werd, kwam aangeklaagde vanuit zijn kerkelijke functie bij haar vader op bezoek. Wanneer klaagster de deur opende, probeerde aangeklaagde haar ook bij die gelegenheid te (tong)zoenen. Het seksuele misbruik vond plaats in de periode van 1954 tot oktober 1960. Het misbruik vond ook nog plaats toen klaagster op de [opleiding] zat, waar zij intern verbleef. Aangeklaagde werd toen wel voorzichtiger. Wanneer klaagster een vriendje had reageerde hij bang en jaloers en vertelde haar "jij bent van mij en je gaat niets anders doen". Het seksueel misbruik stopte toen klaagster haar echtgenoot ontmoette op 17 oktober 1960 en zij kort daarna trouwden. Klaagster heeft haar echtgenoot al snel over het misbruik verteld. Hierop heeft haar echtgenoot contact opgenomen met de Franciscanen. Hier is echter, voor zover bekend, niets mee gedaan.

2.2. De invloed van het seksuele misbruik is onmiskenbaar aanwezig geweest op het (seksuele) leven van klaagster. Dit heeft ook zijn weerslag gehad op haar leven met haar echtgenoot. Na het overlijden van haar man toen klaagster 43 jaar oud was, heeft zij nooit meer een nieuwe relatie aan willen gaan omdat zij geen behoefte heeft aan lichamelijk contact. Ook heeft klaagster een altijd knagend schuldgevoel overgehouden aan het gebeuren. "Waarom heb ik dit niet kunnen stoppen?" is een vraag die haar altijd bezighoudt. Het beïnvloedt haar hele leven met negatieve gevolgen voor haar welzijn. Ook is klaagster boos op aangeklaagde omdat hij het misbruik een onderdeel van haar leven heeft laten zijn waaraan zij niet heeft kunnen ontsnappen. Voorts heeft klaagster veel verdriet van het feit dat aangeklaagde haar vader toen hij ernstig ziek was, in de steek heeft gelaten. Dit gebeurde nadat haar echtgenoot aangeklaagde op het seksuele misbruik had aangesproken. Aangeklaagde heeft toen geen vervanger geregeld waardoor haar streng gelovige vader gedurende zijn ziekbed en overlijden geen bijstand meer heeft ontvangen vanuit de zijde van de R.-K. Kerk. Zij ervaart als gevolg van het opstarten bij de onderhavige klachtprocedure veel spanningen. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klaagster verteld dat zij pas onlangs over de gebeurtenissen met een vriendin heeft kunnen praten. Haar kinderen heeft zij echter tot op heden niets durven en willen vertellen.

2.3. Klaagster wenst erkenning voor hetgeen haar is aangedaan. Aangeklaagde heeft misbruik gemaakt van de positie waarin klaagster zich destijds bevond. Tevens wenst klaagster een passende financiële compensatie.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. [Naam] voornoemd heeft in zijn reactie gesteld dat hij met klaagster gesproken heeft naar aanleiding van haar klaagschrift. Hetgeen hij gelezen en gehoord heeft, heeft hem met afschuw vervuld. Het is niet alleen seksueel misbruik maar tevens een flagrante schending van vertrouwen dat in een priester gesteld moet kunnen worden en misbruik van macht. Er is onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagde. [Naam] heeft aangeklaagde niet gekend en hij heeft ook niets vernomen over seksueel misbruik dat door aangeklaagde zou zijn gepleegd. [Naam] geeft wel aan dat het feit dat aangeklaagde op een gegeven moment geen contact meer mocht hebben met de familie van klaagster erop duidt dat hem dit verboden kan zijn door de orde waar

aangeklaagde onder viel als gevolg van het bekend worden zijn van het misbruik. Uit de archieven is niet gebleken dat de Franciscanen aangeklaagde hebben overgeplaatst hetgeen de enig mogelijke sanctie zou zijn geweest. Ook blijkt niet of de assistenties van aangeklaagde in [naam]parochie zijn beëindigd. In het gesprek met klaagster heeft [naam] verteld over een brief die zich in het persoonsarchief bevond. In het kader van het verweer heeft Van den Eijnden uit deze brief die dateert van 5 juli 1954 en waarin de missie-overste aan aangeklaagde uitlegt waarom hij de provinciaal in Nederland gevraagd heeft aangeklaagde na zijn eerste verlof niet naar [land] te laten terugkeren, geciteerd:

“Een volgend punt is je omgang met dames. Zeker niemand kan je beschuldigen dat je ook op verkeerde dingen betrap bent, maar toch heeft je gedrag en vooral je omgang met onderwyzeressen, heel wat praatjes veroorzaakt. Je herinnert je wel, dat ik enkele jaren geleden je gewaarschuwd heb, toen ik je aantrof met een meisje op je kamer in de school, terwijl de deur op slot was. Later heb ik heel wat twyfels omtrent de omgang met vrouwen over je gehad, maar ook hier heb ik je de benefit van de doubt gegeven. Verleden jaar klaagde pater [naam] er over, dat je veel te veel naar zyn kant in de school kwam, ook als je er niets te maken had. Vooral werd er gewezen op [naam]. Je zult wel zeggen, dat dit altyd was in verband met concerts, maar ook hier wordt aan getwyfeld. En we moeten in alle gevallen weten, dat we voorzichtig moeten zijn en praatjes moeten zien te vermyden”. Het is de enige aanwijzing dat aangeklaagde problemen heeft gehad dan wel gemaakt in zijn omgang met vrouwen en/of meisjes, aldus [naam].

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer tweeënvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klaagster in ieder geval de penis van aangeklaagde heeft moeten strelen, aangeklaagde de vagina van klaagster heeft gestreeld en hij klaagster heeft ge(tong)zoend. Deze handelingen hebben gedurende een zeer lange periode van zes en half jaar meerdere malen per week afwisselend plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld. Daarnaast ondersteunt de brief van de missie-overste aan aangeklaagde waaruit in het verweerschrift is geciteerd, dat aangeklaagde in de periode voor het misbruik van klaagster, ook ongewenst gedrag in de richting van andere vrouwen heeft vertoond. Over de aard en ernst hiervan zijn echter geen gegevens bekend geworden. Voorts levert het gegeven dat aangeklaagde nadat de echtgenoot van klaagster naar de Franciscanen is gegaan met hetgeen klaagster hem verteld heeft, plotseling niet meer het gezin van klaagster bezocht, een aanwijzing op dat verder contact aangeklaagde verboden is. De Klachtencommissie realiseert zich dat het voorgaande geen directe ondersteuning biedt voor het verhaal van klaagster. Echter gelet op het gegeven dat voornoemde aanwijzingen juist in die tijdsgeest uitzonderlijk zijn en dit tezamen en in onderlinge samenhang met het verhaal van klaagster

bezien, heeft de Klachtencommissie in dit geval de overtuiging bekomen dat het seksuele misbruik zoals omschreven heeft plaatsgevonden.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Temeer omdat aangeklaagde wist wat klaagster reeds overkomen was. Daarnaast heeft het misbruik gedurende een lange periode plaatsgevonden waarin klaagster op een kwetsbare leeftijd was. Ook was aangeklaagde een vertrouwenspersoon voor haar en haar familie.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klaagster is aangedaan. [Naam] heeft daartoe een eerste stap gedaan door zowel in het verweerschrift als ter zitting het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6. Over het verzoek van klaagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegronde verklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Minderbroeders Franciscanen de klacht gegrond te verklaren en adviseert zich in te zetten voor de (verdere) vermindering van het leed van klaagster.

Dit advies is vastgesteld op 21 april 2012 door mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, drs. A.M. van Beelen en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. S. Westerdijk, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie Minderbroeders Franciscanen en aan klaagster verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.